

การส่งเสริมการผลิตและการตลาดมันสำปะหลังของสมาชิกกลุ่มแปลงใหญ่ อำเภอโพหนอง จังหวัดร้อยเอ็ด

เศรษฐา แสงทอง^{1*} เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ² สีนีหุช คุรุทเมือง แสนเสริม³

^{1,2,3}สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี 11120

เศรษฐา แสงทอง เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ สีนีหุช คุรุทเมือง แสนเสริม. (2565). การส่งเสริมการผลิตและการตลาดมันสำปะหลังของสมาชิกกลุ่มแปลงใหญ่ อำเภอโพหนอง จังหวัดร้อยเอ็ด. วารสารวิทยาการสิ่งแวดล้อมไทย ปีที่ 5(1), 2565 : 22 – 31

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจ ความรู้เกี่ยวกับการผลิตและการตลาดมันสำปะหลัง สภาพการผลิตและการตลาดมันสำปะหลัง การได้รับการส่งเสริมและความต้องการการส่งเสริมการผลิตและการตลาดมันสำปะหลัง ปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการผลิตและการตลาดมันสำปะหลัง ของเกษตรกรกลุ่มแปลงใหญ่มันสำปะหลัง ประชากรที่ศึกษา คือ เกษตรกรสมาชิกของกลุ่มแปลงใหญ่มันสำปะหลัง อำเภอโพหนอง จังหวัดร้อยเอ็ด ทั้งหมด 3 แปลง จำนวน 195 ราย กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาร์ยามานเน ที่ความคลาดเคลื่อน .05 ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 132 ราย สุ่มตัวอย่างแบบง่าย เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดอันดับ ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรร้อยละ 68.2 เป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 46.10 ปี จบการศึกษาประถมศึกษา พื้นที่ปลูกมันสำปะหลังเฉลี่ย 9.61 ไร่ มีต้นทุนการผลิตมันสำปะหลังเฉลี่ย 7,568.18 บาท/ไร่ รายได้ครัวเรือนจากภาคการเกษตรของครัวเรือนเฉลี่ย 59,894.32 บาท/ปี มีความรู้เกี่ยวกับพันธุ์มันสำปะหลังที่ทางราชการแนะนำให้ปลูก มีเตรียมพื้นที่โดยไถพรวน 2-3 ครั้ง ลึก 20-30 เซนติเมตร มีคนมารับซื้อมันสำปะหลัง ได้รับการส่งเสริมด้วยวิธีการประชุมกลุ่ม มีความต้องการสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศมากที่สุด คือ รับข้อมูลจากแอปพลิเคชัน YouTube มีปัญหาการเยี่ยมชมของเจ้าหน้าที่ไม่ต่อเนื่อง ไม่ได้กำหนดแผนในการประชุมกลุ่มที่แน่นอน และไม่มีแหล่งดูงานในพื้นที่ และเกษตรกรมีข้อเสนอแนะให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องถ่ายทอดความรู้ผ่านทางสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศหรือแอปพลิเคชันต่าง ๆ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสนับสนุนปัจจัยการผลิต ได้แก่ ปุ๋ย สารป้องกันกำจัดศัตรูพืช บ่อบาดาล และโซล่าเซลล์

คำสำคัญ : มันสำปะหลัง, การส่งเสริม, การผลิตและการตลาดแปลงใหญ่มันสำปะหลัง

Extension of Casava Production and Marketing by Members of Casava Collaborative Farming, Phonthong District, Roi-et Province

Sethar Saengthong^{1*} Benchamas Yooprasert² Sineenuch Khrutmuang Sanserm³

^{1,2,3}School of Agriculture and Cooperatives, Sukhothai Thammathirat Open University
Bang Pood sub- district, Pak Kred district, Nonthaburi 11120

Sethar Saengthong, Benchamas Yooprasert and Sineenuch Khrutmuang Sanserm. (2022). Extension of Rice Seed Production under the Standard of Good Agricultural Practice Community Rice Seed Center member of Ban E-Tia Song pi nong Thawatchaburi District, Roi-Et Province. Thai Journal of Environmental Studies Vol. 5(1), 2022 : 22 – 31.

Abstract

The objectives of this research were to study basic social and economic conditions of cassava collaborative farming farmers; knowledge about cassava production and marketing; cassava production and marketing conditions; the receiving of extension and needs for the extension of cassava production and marketing and 5) problems and suggestions regarding the extension of cassava production and marketing of cassava collaborative farming farmers. The population of the study was 195 farmers who were members of 3 cassava collaborative farmings in Phonthong district, Roi et Province. The sample size of 132 people was determined by using Taro Yamane formula with the error value of 0.05 and simple random sampling method. Data were collected by conducting interview. Statistics used for data analysis were such as percentage, frequency, mean, minimum value, maximum value, standard deviation, and ranking. The results of the research revealed that 68.2% of farmers were female with the average age of 46.10 years and completed primary school education, the average cassava production area was 9.61 Rai, the average cost of cassava production was 7,568.18 Baht/Rai, the average household income from agricultural sector was 59,894.32 Baht/Year. Farmers had knowledge about cassava type which the government recommended to plant. The farmers prepared the land by tilling for 2-3 times with the depth of 20-30 centimeters. Farmer had the buyers who came to buy the cassava. The farmers received the extension in the form of group meeting and their needs, overall, were at the high level with the highest need on information technology media through receiving data from YouTube application. The farmers had the problems with the inconsistent visitation from the officers, had no concrete pre-determined plan in the group meeting, and had no source of area for field trip. Farmers suggested that the related officers should transfer the knowledge through information technology media or other applications which related to the support of production factors such as fertilizer, pesticide, artesian well, and solar cell.

Keywords : Cassava, production and marketing extension, cassava collaborative farming

1. บทนำ

มันสำปะหลัง (*Manihot esculenta Crantz*) เป็นพืชอาหารประเภทหัวที่มีอายุข้ามปี มีชื่อเรียกตามท้องถิ่น ได้แก่ มันสำปะหลัง cassava yucca mandioa manioc และ tapioca เป็นพืชที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจชนิดหนึ่งที่มีการปลูกมากในทวีปหลัก ๆ 3 คือ เอเชีย อเมริกาใต้และแอฟริกา โดยมีการใช้มันสำปะหลังเป็นทั้งอาหารมนุษย์และอาหารสัตว์ มันสำปะหลังเป็นแหล่งอาหารประเภทคาร์โบไฮเดรตที่สำคัญ นอกจากนี้ยังเป็นแหล่งวัตถุดิบแปงที่มีราคาถูกกว่าพืชผลผลิตแปงชนิดอื่น ๆ ไม่มีสี ไม่มีกลิ่น จึงมีการนำแปงมันสำปะหลังไปแปงรูป เพื่อใช้เป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรมต่าง ๆ เช่น บรรจุภัณฑ์ สิ่งทอ กระดาษ ไม้อัดและพลังงาน เป็นต้น ศานิต) สวัสดิการคุณ, 2557) และพื้นที่เพาะปลูกมันสำปะหลังในประเทศไทยมีทั้งสิ้นประมาณ 8. 82 ล้านไร่ ประเทศไทยมีการผลิตมันสำปะหลังมากถึง 31 ล้านตัน ให้ผลผลิตต่อไร่เฉลี่ย 3.ตัน เมื่อเทียบกับปี 2561 และ 52 ส่งออกผลิตภัณฑ์ มันสำปะหลังเป็นอันดับ 1 ได้แก่ มันเส้นอัดเม็ด และแปงมันสำปะหลัง (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2561) นอกจากนี้มันสำปะหลังได้ถูกกำหนดให้เป็นสินค้ายุทธศาสตร์ของประเทศ โดยกำหนดยุทธศาสตร์สินค้าเกษตร มันสำปะหลังและผลิตภัณฑ์ ปี 2559-2569 มีเป้าหมายการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันสำปะหลัง เพิ่มผลผลิตต่อไร่ เป็น ต้น ในปี 2562 และเป็น 7 ต้น ในปี 5 มีการบริหารจัดการพื้นที่ปล 2569 ูกมันสำปะหลังในพื้นที่ 8. ล้านไร่ รวมถึงพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีความหลากหลาย 5 มีมูลค่าไม่ต่ำกว่า 120 การส่งออกทำรายได้ในปี 2562, 000 ล้านบาท และไม่ต่ำกว่า 150,000 ล้านบาท มียุทธศาสตร์ดำเนินการ ด้าน คือ 5 ด้านการผลิต ด้านการตลาด ด้านนโยบายและบริหารจัดการ ด้านการแปงรูปและสร้างมูลค่าเพิ่ม และด้านงานวิจัยและพัฒนา สำนักส่งเสริมและ) จัดการสินค้าเกษตร, 2562)

ในปัจจุบันจังหวัดร้อยเอ็ดมีพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง 56, ไร่ อำเภโพนทอง มีพื้นที่เพาะปลูกมันสำปะหลัง 795 13,ไร่ ซึ่งปลูกมันสำปะ 696หลังมากเป็นอันดับที่ ของ 2 จังหวัดร้อยเอ็ด รองมาจากอำเภโพนธิชัย ซึ่งมีพื้นที่ปลูก 17,ไร่ (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร 329, 2561) คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ พฤศจิกายน 2562 อนุมัติ 12 ในหลักการโครงการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลัง ปี 2562/ กำหนดราคาประกันไว้ที่ กิโลกรัมละ 63 2.ซึ่งจากโครงการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกมัน บาท 50

สำปะหลัง ปี 2562/ ทำให้ราคามันสำปะหลังสูงขึ้น 63 เกษตรกรเพิ่มพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังมีผลผลิตเพิ่มมากขึ้น ทำให้ราคามันสำปะหลังไม่เป็นไปตามที่มีการคาดการณ์ไว้ ผู้ปลูกมันสำปะหลังนอกจากจะประสบปัญหาจากราคามันตกต่ำแล้ว นอกจากนี้เพื่อให้การดำเนินการตามนโยบายการส่งเสริมการผลิตและการตลาดมันสำปะหลังของสมาชิกกลุ่มแปงใหญ่มันสำปะหลัง ยังมีจำนวนเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอต่อการดำเนินการได้ อย่างทั่วถึงทั้งด้านผลผลิตและการตลาด ทำให้เกษตรกรยังขาดความรู้ ขาดทักษะในการผลิตมันสำปะหลังให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพ อีกทั้งยังขาดความรู้ด้านการตลาดที่จะช่วยผลักดันให้ราคามันสำปะหลังขายได้ราคาดี และสร้างรายได้ให้เกษตรกรเพิ่มขึ้น เพื่อพัฒนาศักยภาพของเกษตรกรให้มีความสามารถในการผลิตมันสำปะหลังที่ตอบสนองกับยุทธศาสตร์และนโยบายของรัฐบาล รวมทั้งเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันตามความต้องการของตลาดอีกด้วย

ดังนั้นผู้วิจัย จึงมีความจำเป็นที่ในการทำวิจัยเรื่อง การส่งเสริมการผลิตและการตลาดมันสำปะหลังของสมาชิกกลุ่มแปงใหญ่มันสำปะหลัง ในพื้นที่อำเภโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด ว่ามีการผลิตและการตลาดอย่างไร เกษตรกร มีความรู้มีปัญหและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปลูกและการตลาดมันสำปะหลังอย่างไร ตลอดจนมีสภาพทางสังคมและเศรษฐกิจเป็นอย่างไร ทั้งนี้เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้กำหนดแนวทางในการส่งเสริมการผลิตและการตลาดมันสำปะหลังให้เหมาะสมกับสภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของ เกษตร ในอำเภโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ดและพื้นที่อื่นที่มีสภาพคล้ายคลึงกับอำเภโพนทองต่อไป

2. วัตถุประสงค์

- 2.1 เพื่อศึกษา สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรกลุ่มแปงใหญ่มันสำปะหลัง
- 2.2 เพื่อศึกษาความรู้เกี่ยวกับการผลิตและการตลาดมันสำปะหลังของเกษตรกรกลุ่มแปงใหญ่มันสำปะหลัง
- 2.3 เพื่อศึกษาสภาพการผลิตและการตลาดมันสำปะหลังของเกษตรกรกลุ่มแปงใหญ่มันสำปะหลัง
- 2.4 เพื่อศึกษาการได้รับการส่งเสริมและความต้องการการส่งเสริมการผลิตและการตลาดมันสำปะหลังของเกษตรกรกลุ่มแปงใหญ่มันสำปะหลัง
- 2.5 เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการผลิตและการตลาดมันสำปะหลัง

3. วิธีดำเนินการวิจัย

(โปรดระบุวิธีการดำเนินงานวิจัยของท่าน โดยมีองค์ประกอบ ดังนี้)

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรได้แก่ คือ เกษตรกรสมาชิกกลุ่มแปลงใหญ่ มันสำปะหลังอำเภอโพธารอง จังหวัดร้อยเอ็ด ที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรกับกรมส่งเสริมการเกษตร ปี 2562 จำนวนทั้งหมด 193 ราย

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เกษตรกรสมาชิกกลุ่มแปลงใหญ่ มันสำปะหลังอำเภอโพธารอง จังหวัดร้อยเอ็ด ที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรกับกรมส่งเสริมการเกษตร ปี 2562 จำนวนทั้งหมด 132 ราย โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาร์ยามาน ที่ความคลาดเคลื่อน .05

3.2 ตัวแปรที่ศึกษา

1) ตัวแปรต้น คือ สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการผลิตและการตลาดมันสำปะหลังของเกษตรกร

2) ตัวแปรตาม คือ สภาพการผลิตและการตลาดมันสำปะหลังของเกษตรกร

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ซึ่งมีลักษณะคำถามแบบปลายปิด (Close-ended Question) และคำถามแบบปลายเปิด (Open-ended Question)

3.4 การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

โดยการกำหนดตัวแปรในประเด็นตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย แล้วจึงกำหนดตัวชี้วัดและมาตราวัดตัวแปรในแต่ละประเด็นตามที่กำหนดไว้ มาสร้างเป็นคำถาม ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย มีทั้งหมด 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายปิดให้เลือกและคำถามปลายเปิดให้เติม ข้อมูล ซึ่งประกอบด้วยคำถาม 2 ตอนย่อย คือ

1.1 สภาพพื้นฐานทางสังคม ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ตำแหน่งของสมาชิกโครงการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ และการเป็นสมาชิกกลุ่ม/สถาบันเกษตรกร

1.2 สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับ จำนวนแรงงานในครัวเรือน พื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง ลักษณะการถือครองในพื้นที่ทำการเกษตร

ลักษณะการถือครองในพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง อาชีพหลัก อาชีพรอง ต้นทุนการผลิตมันสำปะหลังต่อไร่ รายได้ครัวเรือนจากภาคการเกษตรของครัวเรือน รายได้ในครัวเรือนทั้งหมด และแหล่งเงินทุน

ตอนที่ 2 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการผลิตและการตลาดมันสำปะหลังของเกษตรกร ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายปิดให้เลือกและคำถามปลายเปิด โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

0 หมายถึง ตอบผิด

1 หมายถึง ตอบถูก

ตอนที่ 3 สภาพการผลิตและการตลาดมันสำปะหลังของเกษตรกร เป็นคำถามแบบปลายปิดกำหนดคำตอบให้เลือกตอบ โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

0 หมายถึง ไม่ใช่/ไม่ปฏิบัติ

1 หมายถึง ใช่/ปฏิบัติ

ตอนที่ 4 การได้รับการส่งเสริมและความต้องการการส่งเสริมการผลิตและการตลาดมันสำปะหลังของเกษตรกร ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายปิดให้เลือกตอบ ซึ่งประกอบด้วยคำถาม 2 ตอนย่อย คือ

4.1 การได้รับการส่งเสริมการผลิตและการตลาดมันสำปะหลังของเกษตรกรกลุ่มแปลงใหญ่มันสำปะหลัง เป็นคำถามแบบปลายปิดกำหนดคำตอบให้เลือกตอบเกี่ยวกับ การได้รับการส่งเสริม ได้กำหนดเกณฑ์การวัด ดังนี้

0 หมายถึง ไม่ได้รับการส่งเสริม

1 หมายถึง ได้รับการส่งเสริม

4.2 ความต้องการการส่งเสริมการผลิตและการตลาดมันสำปะหลังของเกษตรกร เป็นคำถามแบบปลายปิดกำหนดคำตอบให้เลือกตอบเกี่ยวกับความต้องการการส่งเสริม ได้กำหนดเกณฑ์การวัด ดังนี้

5 หมายถึง ระดับความต้องการการส่งเสริมมากที่สุด

4 หมายถึง ระดับความต้องการการส่งเสริมมาก

3 หมายถึง ระดับความต้องการการส่งเสริมปานกลาง

2 หมายถึง ระดับความต้องการการส่งเสริมน้อย

1 หมายถึง ระดับความต้องการการส่งเสริมน้อยที่สุด

ตอนที่ 5 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการผลิตและการตลาดมันสำปะหลังของเกษตรกร ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายปิดให้เลือกและคำถามปลายเปิดให้เติมข้อมูล ซึ่งประกอบด้วย

5.1 ปัญหาในการผลิตและการตลาดมันสำปะหลังของเกษตรกร เป็นคำถามแบบปลายปิดกำหนดคำตอบให้เลือกตอบเกี่ยวกับปัญหาการได้รับการส่งเสริม ได้กำหนดเกณฑ์การวัด ดังนี้

0 หมายถึง ไม่มีปัญหา

1 หมายถึง มีปัญหา

5.2 ข้อเสนอแนะในการผลิตและการตลาดมันสำปะหลังของเกษตรกร เป็นคำถามแบบปลายเปิดกำหนดคำตอบให้ตอบเกี่ยวกับข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการผลิตและการตลาดมันสำปะหลัง

2.3 การทดสอบเครื่องมือ

2.3.1 ตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยการนำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างเสร็จ แล้วมาปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา พิจารณาตรวจสอบความถูกต้องในเนื้อหา แล้วนำมาแก้ไข เป็นเครื่องมือที่สมบูรณ์ ชัดเจน และมีความถูกต้องตามเนื้อหา แล้วจึงนำไปทดสอบกับเกษตรกรที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษา จากนั้นจึงนำแบบทดสอบมาพิจารณาแก้ไขปรับปรุง อีกครั้ง เพื่อให้สมบูรณ์และมีความถูกต้องตามเนื้อหาที่ต้องมีการวัดให้มากที่สุด

ตารางที่ 1 ระดับความน่าเชื่อถือ

Coefficient of Cronbach's Alpha	Reliability Level
มากกว่า 0.90	ดีเยี่ยม
0.80 – 0.89	ดี
0.70 – 0.79	เป็นที่ยอมรับ
0.60 – 0.69	พอใช้
0.50 – 0.59	ค่อนข้างพอใช้
น้อยกว่า 0.50	ไม่เป็นที่ยอมรับ

จากการสุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ตัวอย่าง เพื่อคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาด้วยวิธีครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) เพื่อหาค่าความเที่ยง (Reliability) ของแบบสัมภาษณ์ตอนที่ 4 การได้รับการส่งเสริมและความต้องการการส่งเสริมการผลิตและการตลาดมันสำปะหลัง ได้ผลดังนี้

$$\alpha = \frac{5}{5-1} \left[\frac{2.741 - 0.65}{2.741} \right] = 0.812$$

2.3.2 การทดสอบความเที่ยง (Reliability) นำแบบสัมภาษณ์ฉบับปรับปรุง ทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 30 ราย เพื่อทดสอบความเที่ยงตรงของแบบสัมภาษณ์ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient of Alpha หรือ Cronbach's Alpha) ในประเด็นการสัมภาษณ์ในตอนที่ 4 การได้รับการส่งเสริมและความต้องการการส่งเสริมการผลิตและการตลาดมันสำปะหลังของเกษตรกร ได้ค่าความเชื่อมั่นที่ 0.812 สรุปได้ว่าค่า Cronbach's alpha มีค่ามากกว่า 0.80 ซึ่งเป็นค่าที่อยู่ในเกณฑ์สูงจึงสามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลจาก กลุ่มประชากรต่อไป โดยใช้สูตรการทดสอบความเที่ยง ตามวิธีการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient of Alpha หรือ Cronbach's Alpha) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560, น. 96) ดังนี้

$$\alpha = \frac{K}{K-1} \left[1 - \frac{\sum s_i^2}{S^2} \right]$$

α แทน ค่าความเชื่อมั่น

K แทน จำนวนข้อ

$\sum S_i^2$ แทน ผลรวมความแปรปรวนแต่ละข้อ

S^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนรวม

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย

ผู้ศึกษาวิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองจากเกษตรกรสมาชิกกลุ่มแปลงใหญ่มันสำปะหลัง ตำบลคานาดีและตำบลแวง อำเภอโพธารอง จังหวัดร้อยเอ็ด ที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรกับกรมส่งเสริมการเกษตร ปี 2562 จำนวน 132 รายคน ด้วยวิธีการสัมภาษณ์ มีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

3.5.1 ภาระงานผู้ที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ ประสานงานเกษตรตำบลเจ้าของพื้นที่ และเกษตรกร สมาชิกกลุ่มแปลงใหญ่มันสำปะหลัง ตำบลคำนาดีและ ตำบลแวง เพื่อชี้แจงรายละเอียดการวิจัยและขอความร่วมมือในการนัดหมายเพื่อเก็บข้อมูล

3.5.2 ชี้แจงรายละเอียดการวิจัย การส่งเสริม การผลิตและการตลาดมันสำปะหลังของสมาชิกกลุ่ม แปลงใหญ่มันสำปะหลัง อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์และความสำคัญของงานวิจัย

3.5.3 ชี้แจงรายละเอียดการให้ข้อมูลแก่ผู้ สัมภาษณ์ พร้อมทั้งชี้แจงข้อซักถามต่าง ๆ เกี่ยวกับการ วิจัย และขอความร่วมมือในการตอบแบบสัมภาษณ์ให้ เป็นจริงที่สุด

3.5.4 ตรวจสอบความถูกต้องและความ สมบูรณ์ของข้อมูล ในแบบสัมภาษณ์ ทุกข้อด้วยตนเอง เพื่อทำการคัดแยกแบบสอบถามที่มีข้อมูลไม่สมบูรณ์มา ทำการสัมภาษณ์ข้อมูลใหม่เพิ่มเติมจากผู้ตอบ แบบสอบถามให้มีความครบถ้วนสมบูรณ์ก่อนนำมาใช้

3.5.5 ดำเนินการจัดเก็บข้อมูล โดยการ สัมภาษณ์เกษตรกรและเก็บรวบรวมข้อมูลได้ครบถ้วน จำนวน 132 ราย หรือร้อยละ 100.0

3.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการนำข้อมูลที่ ได้จากการสัมภาษณ์มาตรวจให้คะแนน จัดทำรหัสการ บันทึกรหัสข้อมูล แล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยเครื่อง คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป แบ่งออกเป็น 5 ตอน ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพทั่วไป สภาพพื้นฐานทางสังคม และเศรษฐกิจของเกษตรกร วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ พรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดอันดับ

ตอนที่ 2 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการผลิตและ การตลาดมันสำปะหลังของเกษตรกร วิเคราะห์ข้อมูล ด้วยสถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัด อันดับแบ่งช่วงคะแนนการมีความรู้ดังนี้

ระดับความรู้	หมายถึง
น้อยที่สุด	ช่วงคะแนน 1-3 คะแนน
น้อย	ช่วงคะแนน 4-6 คะแนน
ปานกลาง	ช่วงคะแนน 7-9 คะแนน
มาก	ช่วงคะแนน 10-12 คะแนน
มากที่สุด	ช่วงคะแนน 13-15 คะแนน

ตอนที่ 3 สภาพการผลิตและการตลาดมัน

สำปะหลังของเกษตรกร วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ พรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดอันดับ เกณฑ์การแปลผล แบ่งช่วงคะแนนการปฏิบัติดังนี้

ช่วงการปฏิบัติ	หมายถึง
1-4 ข้อ	ปฏิบัติน้อยที่สุด
5-8 ข้อ	ปฏิบัติน้อย
9-12 ข้อ	ปฏิบัติปานกลาง
13-16 ข้อ	ปฏิบัติมาก
17-20 ข้อ	ปฏิบัติมากที่สุด

ตอนที่ 4 การได้รับการส่งเสริมและความ

ต้องการการส่งเสริมการผลิตและการตลาด มัน สำปะหลังของเกษตรกร

4.1 การได้รับการส่งเสริมการผลิตและ การตลาดมันสำปะหลังของเกษตรกรกลุ่มแปลง ใหญ่มันสำปะหลัง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดอันดับ

4.2 ความต้องการการส่งเสริมการผลิต และการตลาดมันสำปะหลังของเกษตรกร วิเคราะห์ ข้อมูลด้วยสถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ การจัดอันดับ โดยมีการให้คะแนนและแปลความหมาย ดังนี้

$$\text{ช่วงคะแนน} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนระดับ}}$$

$$\text{ช่วงคะแนน} = \frac{5 - 1}{5}$$

$$\text{ช่วงคะแนน} = 0.8$$

เกณฑ์การแปลผลระดับความต้องการ โดยกำหนดค่าคะแนนน้ำหนักเฉลี่ย ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	หมายถึง
1.00 – 1.80	ความต้องการน้อยที่สุด
1.81 – 2.60	ความต้องการน้อย
2.61 – 3.40	ความต้องการปานกลาง
3.41 – 4.20	ความต้องการมาก
4.21 – 5.00	ความต้องการมากที่สุด

ตอนที่ 5 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการผลิตและการตลาดมันสำปะหลังของเกษตรกร

5.1 ปัญหาในการผลิตและการตลาดมันสำปะหลังของเกษตรกร วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดอันดับ

5.2 ข้อเสนอแนะในการผลิตและการตลาดมันสำปะหลังของเกษตรกร วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis)

4. สรุปผลการวิจัย

4.1 สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร

4.1.1 สภาพพื้นฐานทางสังคม พบว่า เกษตรกรร้อยละ 68.2 เป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 46.10 ปี สถานภาพสมรส ร้อยละ 48.5 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.23 คน ร้อยละ 94.7 มีตำแหน่งเป็นสมาชิกของโครงการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ และร้อยละ 100.0 เป็นสมาชิกกลุ่มแปลงใหญ่

4.1.2 สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ พบว่า มีจำนวนแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2.83 คน มีพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังเฉลี่ย 9.61 ไร่ ลักษณะการถือครองในพื้นที่การทำเกษตรเป็นของครัวเรือนเฉลี่ย 13.73 ไร่ พื้นที่เช่าทำเกษตรเฉลี่ย 7.83 ไร่ ลักษณะในการถือครองพื้นที่ปลูก มันสำปะหลังเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์เฉลี่ย 9.10 ไร่ พื้นที่เช่าปลูกมันสำปะหลังเฉลี่ย 6.51 ไร่ ร้อยละ 68.2 มีอาชีพหลักคือเกษตรกร ร้อยละ 38.6 มีอาชีพรองคือ รับจ้าง มีต้นทุนการผลิตมันสำปะหลังเฉลี่ย 7,568.18 บาท/ไร่ รายได้ครัวเรือนจากภาคการเกษตรของครัวเรือนเฉลี่ย 59,894.32 บาท/ปี รายได้รวมทั้งหมดในครัวเรือน 78,398.48 บาท/ปี ร้อยละ 78.0 แหล่งเงินทุนส่วนตัว ร้อยละ 61.4 กู้จาก ธกส.

4.2 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการผลิตและการตลาดมันสำปะหลังของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรร้อยละ 99.2 มีความรู้เกี่ยวกับพันธุ์มันสำปะหลังที่ทางราชการแนะนำให้ปลูก คือ พันธุ์ระยอง 5 หรือเกษตรศาสตร์ 50 หรือ ห้วยบง 60 หรือระยอง 72 โดยเกษตรกรมีระดับความรู้ ร้อยละ 67.4 มีความรู้มากที่สุด (13-16 คะแนน) มีคะแนนเฉลี่ย 13.44 คะแนน

4.3 สภาพการผลิตและการตลาดมันสำปะหลังของเกษตรกร พบว่า ด้านการผลิต เกษตรกรร้อยละ 96.2 เตรียมพื้นที่โดยไถพรวน 2-3 ครั้ง ลึก 20-30 เซนติเมตร ร้อยละ 95.5 ได้ปฏิบัติตามเตรียมท่อนพันธุ์มันสำปะหลังโดยใช้ท่อนพันธุ์มันที่สด อายุ 10-12 เดือน และโดยปลูกมันสำปะหลังพันธุ์ที่หน่วยงานแนะนำ เช่น พันธุ์ระยอง 5 หรือพันธุ์เกษตรศาสตร์ 50 ร้อยละ 89.4 ได้ปฏิบัติตามปลูกมันสำปะหลังเป็นแถวแนวตรง ใช้ระยะห่างระหว่างแถว 1.20 เมตร ระยะห่างระหว่างต้น 80 เซนติเมตร ร้อยละ 68.9 ได้ปฏิบัติตามกำจัดวัชพืชโดยฉีดยาคลุมวัชพืช ร้อยละ 91.7 ได้ปฏิบัติตามใส่ปุ๋ยโดยใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 15-15-15 หรือสูตร 16-8-16 ไนโตรเจนส่วน 50-100 กิโลกรัม ต่อไร่ ครั้งแรกหลังจากปลูกมันสำปะหลังแล้ว 1 เดือน ร้อยละ 74.2 ป้องกันโรครากหรือหัวเน่าโดยวิธียกร่องและควรถามสะอาดแปลงก่อนปลูก ร้อยละ 86.4 ได้มีการเก็บเกี่ยวมันสำปะหลังเมื่ออายุ 6-8 เดือน ร้อยละ 95.5 ได้มีการเก็บเกี่ยวโดยใช้แรงงานคน โดยมีระดับการปฏิบัติ ร้อยละ 74.2 อยู่ในระดับมาก ระดับการปฏิบัติเฉลี่ย 16.20 คะแนน สำหรับด้านการตลาด พบว่า ร้อยละ 94.7 ได้ขายมันสำปะหลังในรูปแบบที่เป็นเส้น ร้อยละ 47.7 ได้ขายมันสำปะหลังในแหล่งขายที่ลานมันเส้นเอกชน และร้อยละ 100.0 มีคนมารับซื้อ

4.4 การได้รับการส่งเสริมและความต้องการ การส่งเสริมการผลิตและการตลาดมันสำปะหลังของเกษตรกร

4.4.1 ด้านเนื้อหา พบว่า เกษตรกรร้อยละ 98.5 ได้รับการส่งเสริมการกำจัดวัชพืช การใส่ปุ๋ย และการเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว ร้อยละ 97.7 ได้รับการส่งเสริมการเตรียมดิน การปลูก การเตรียมท่อนพันธุ์ ร้อยละ 97.0 ได้รับการส่งเสริมการป้องกันกำจัดโรค-แมลง และร้อยละ 58.3 ได้รับการส่งเสริมด้านการตลาด เกษตรกรมีความต้องการโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีความต้องการมากที่สุด คือ การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว รองลงมา คือ การใส่ปุ๋ย การตลาด การป้องกันโรค-แมลง การเตรียมดิน การปลูก การเตรียมท่อนพันธุ์ และการกำจัดวัชพืช

4.4.2 ด้านวิธีการส่งเสริม พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 95.5 ได้รับการส่งเสริมด้วยวิธีการประชุมกลุ่ม รองลงมา ร้อยละ 89.4 เข้ารับการสัมมนาทางวิชาการ ร้อยละ 86.4 การศึกษาดูงานกลุ่มแปลงใหญ่มีนสำปะหลังในพื้นที่ที่ประสบความสำเร็จ และร้อยละ 84.8 เข้ารับการฝึกอบรมเรื่องการปลูกมันสำปะหลัง เกษตรกรมีความต้องการโดยรวมอยู่ในระดับมาก ความต้องการสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศมากที่สุด คือ รับข้อมูลจากแอปพลิเคชัน YouTube รับข้อมูลจากแอปพลิเคชัน Line รับข้อมูลจากแอปพลิเคชัน Facebook และและข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต / เว็บไซต์

4.4.3 ด้านปัจจัยสนับสนุน พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 85.6 ได้รับการส่งเสริมด้านปัจจัยการผลิต ท่อนพันธุ์ ปุ๋ย สารป้องกันกำจัดศัตรูพืช รองลงมา ร้อยละ 84.8 การจัดหาแหล่งน้ำ เช่น บ่อบาดาล โซล่าเซลล์ เกษตรกรมีความต้องการโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีความต้องการมากที่สุด คือ การจัดหาแหล่งรับซื้อ จัดแหล่งเรียนรู้ด้านการแปรรูปมันสำปะหลัง การให้ข่าวสารด้านราคาและการตลาด ด้านปัจจัยการผลิตท่อนพันธุ์ ปุ๋ย สารป้องกันกำจัดศัตรูพืช และการจัดหาแหล่งน้ำ เช่น บ่อบาดาล โซล่าเซลล์

4.5 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการผลิตและการตลาดมันสำปะหลังของเกษตรกร

4.5.1 ปัญหาในการผลิตและการตลาดมันสำปะหลังของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรมีปัญหาหนักที่สุด คือ ร้อยละ 43.9 การเยี่ยมเยียนของเจ้าหน้าที่ไม่ต่อเนื่อง ไม่ได้กำหนดแผนในการประชุมกลุ่มที่แน่นอน และไม่มีแหล่งดูงานในพื้นที่

4.5.2 ข้อเสนอแนะในการผลิตและการตลาดมันสำปะหลังของเกษตรกร พบว่า อยากให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องถ่ายทอดความรู้ผ่านทางสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ หรือแอปพลิเคชันต่าง ๆ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสนับสนุนปัจจัยการผลิต ได้แก่ ปุ๋ย สารป้องกันกำจัดศัตรูพืช บ่อบาดาล โซล่าเซลล์ รวมไปถึงการสนับสนุนแหล่งจำหน่ายมันสำปะหลัง และส่งเสริมการลงทุน การเพิ่มผลผลิตให้มีคุณภาพและได้ปริมาณมากขึ้น

5. อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การส่งเสริมการผลิตและการตลาดมันสำปะหลังของสมาชิกกลุ่มแปลงใหญ่มันสำปะหลัง อำเภอโพธารอง จังหวัดร้อยเอ็ด มีประเด็นที่ควรนำมาอภิปราย 4 ประเด็น ดังนี้

5.1 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการผลิตและการตลาดมันสำปะหลังของเกษตรกร

จากผลการวิจัย พบว่า เกษตรกรร้อยละ 99.2 มีความรู้เกี่ยวกับพันธุ์มันสำปะหลังที่ทางราชการแนะนำให้ปลูก คือ พันธุ์ระยะของ 5 หรือเกษตรศาสตร์ 50 หรือ หัวยวม 60 หรือ ระยะของ 72 โดยเกษตรกรมีระดับความรู้ ร้อยละ 67.4 มีความรู้มากที่สุด (13-16 คะแนน) มีคะแนนเฉลี่ย 13.44 คะแนน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ไชยสิทธิ์ คำแก้ว (2555) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการผลิตและการตลาดมันสำปะหลังของเกษตรกรในจังหวัดอุบลราชธานีผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ มีความรู้ถูกต้องเกี่ยวกับพันธุ์มันสำปะหลังที่ทางราชการแนะนำให้ปลูก คือ พันธุ์ระยะของ 5 เกษตรศาสตร์ 50 หัวยวม 60 ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรเป็นสมาชิกกลุ่มแปลงใหญ่มีนสำปะหลังที่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณในโครงการยกระดับแปลงใหญ่ด้วยเกษตรสมัยใหม่และเชื่อมโยงตลาดเพื่อพัฒนาศักยภาพการผลิตให้มีประสิทธิภาพ และก้าวเข้าสู่ “ตลาดนำการผลิต” มีการฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการผลิตและการตลาดอย่างสม่ำเสมอ สำหรับเกษตรกรที่เข้ารับการฝึกอบรมจะมีความรู้เกี่ยวกับพันธุ์มันสำปะหลังเป็นอย่างดี จากผลการวิจัย จะเห็นได้ว่าเกษตรกรร้อยละ 59.1 มีความรู้เกี่ยวกับการเพิ่มมูลค่าผลผลิตมันสำปะหลังโดยการทำมันสำปะหลังให้สะอาด ซึ่งถือว่าเกษตรกรยังมีความรู้เรื่องนี้น้อย ควรนำไปส่งเสริมความรู้ต่อไป

5.2 สภาพการผลิตและการตลาดมันสำปะหลังของเกษตรกร

จากการศึกษา พบว่า ด้านการผลิต เกษตรกรร้อยละ 96.2 เตรียมพื้นที่โดยไถพรวน 2-3 ครั้ง ลึก 20-30 เซนติเมตร ด้านการตลาด เกษตรกรร้อยละ 100.0 มีคนมารับซื้อ โดยมีระดับการปฏิบัติ ร้อยละ 74.2 อยู่ในระดับมาก ระดับการปฏิบัติเฉลี่ย 16.20 คะแนน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนิตา เกตุแก้วเกลี้ยง (2557) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับความต้องการส่งเสริมการผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกรในอำเภอเอราวัณ จังหวัดเลย ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีการเตรียมดิน 2 ครั้ง ร้อยละ 24.2 มีการไถเตรียมดิน 1 ครั้ง และส่วนน้อยมีการไถเตรียมดิน 3 ครั้ง ปลูกมันสำปะหลัง เกษตรกรส่วนใหญ่มีการเตรียมดินโดยการไถจำนวน 2 ครั้ง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า เกษตรกรได้รับการสนับสนุนงบประมาณในโครงการยกระดับแปลงใหญ่ด้วยเกษตรสมัยใหม่และเชื่อมโยงตลาด โดยการจัดซื้อเครื่องจักรกลการเกษตรแบบครบวงจร อาทิ รถพรวนดินสาดดิน เทรลเลอร์

ต่อพวง ชุดผานบุกเบิก ชุดผานพรวน ชุดผานยกร่องคู่ ผาน ชุดมัน ชุดใบมีดดินดิน โรตารีไถพรวน เครื่องระเบิดดินดาน เครื่องปลุกมันสำหรับหลัง รถแทรกเตอร์ เพื่อใช้สำหรับ กระบวนการเตรียมดิน การปลูก ดูแลรักษาและการเก็บเกี่ยว จึงทำให้เกษตรกรสามารถเตรียมดินก่อนการผลิตได้อย่างดี ช่วยให้ประหยัดเวลา และลดแรงงานคนอีกด้วย นอกจากนี้ จากผลการวิจัยจะเห็นได้ว่าเกษตรกรร้อยละ 33.3 มีการเตรียมพื้นที่โดยใช้สารเคมีกำจัดวัชพืชก่อนปลูก ซึ่งถือว่า เกษตรกรนำไปปฏิบัติน้อย ควรได้รับการส่งเสริมให้ความรู้ เกี่ยวกับการใช้สารเคมีกำจัดวัชพืชก่อนปลูก เพื่อให้ เกษตรกรได้นำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้องต่อไป

5.3 ความต้องการการส่งเสริมการผลิตและการตลาดมันสำปะหลังของเกษตรกร

จากการศึกษา ด้านเนื้อหา พบว่า เกษตรกรมีความต้องการโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีความต้องการมากที่สุด คือ การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว ด้านวิธีการส่งเสริม พบว่า เกษตรกรมีความต้องการโดยรวมอยู่ในระดับมาก ความต้องการสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศมากที่สุด คือ รับ ข้อมูลจากแอปพลิเคชัน YouTube และด้านปัจจัยสนับสนุน พบว่า เกษตรกรมีความต้องการโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีความต้องการมากที่สุด คือการจัดหาแหล่งรับซื้อ ซึ่งสอดคล้อง กับ ชนิตา เกตุแก้วเกลี้ยง (2557) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับความต้องการการส่งเสริมการผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกรใน อำเภอรอวัน จังหวัดเลย ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรมีความ ต้องการส่งเสริมเนื้อหาเกี่ยวกับการผลิตด้านการเก็บเกี่ยว โดย มีความต้องการที่อยู่ในระดับมาก (คะแนนเฉลี่ย 3.97) ใน ประเด็นระยะเก็บเกี่ยวโดยในภาพรวม เกษตรกรมีความ ต้องการส่งเสริมเนื้อหาเกี่ยวกับการผลิตด้านการเก็บเกี่ยว ใน ระดับมาก (คะแนนเฉลี่ย 3.8 และเกษตรกรมีความต้องการ วิธีการส่งเสริมการเกษตรแบบเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยใน ภาพรวมเกษตรกรมีความต้องการวิธีการส่งเสริมการเกษตร แบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ในระดับปานกลาง (คะแนนเฉลี่ย 2.16) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรต้องการวางแผนการผลิต ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด เพื่อให้ผลผลิตที่ได้ ตามมาตรฐานความต้องการของโรงงาน จึงต้องการ การส่งเสริมการเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว และ ปัจจุบันเป็นยุคที่สื่อสารผ่านทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ที่มี ความสะดวกต่อการเข้าถึงความรู้ โดยเฉพาะ YouTube ที่ เกษตรกรสามารถรับความรู้ได้สะดวกและเข้าใจได้ง่าย จึงมี ความต้องการให้ส่งเสริมความรู้ผ่านทาง YouTube

5.4 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการผลิตและการตลาดมันสำปะหลังของเกษตรกร

จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรมีปัญหามากที่สุด คือ ร้อยละ 43.9 การเยี่ยมชมของเจ้าหน้าที่ไม่ต่อเนื่อง ไม่ได้ กำหนดแผนในการประชุมกลุ่มที่แน่นอน และไม่มีแหล่งดูงาน ในพื้นที่ และมีข้อเสนอแนะอยากให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ถ่ายทอดความรู้ผ่านทางสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศหรือ แอปพลิเคชันต่าง ๆ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสนับสนุนปัจจัย การผลิต ได้แก่ ปุ๋ย สารป้องกันกำจัดศัตรูพืช ป๋อบาดาล โซ ล่าเซลล์ รวมไปถึงการสนับสนุนแหล่งจำหน่ายมันสำปะหลัง และส่งเสริมการตลาดต้นทุน การเพิ่มผลผลิตให้มีคุณภาพและ ได้ปริมาณมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ โศภิษฐ์ คำแก้ว (2555) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการผลิตและการตลาดมัน สำปะหลังของเกษตรกรในจังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัย พบว่า ปัญหาเกี่ยวกับการตลาดมันสำปะหลังของเกษตรกร ประกอบด้วย สถานที่รับซื้อ การวัดเปอร์เซ็นต์แป้ง การชั่ง น้ำหนัก การหักสิ่งเจือปน การขนส่งมันสดไปลานมัน และ ราคามันสำปะหลังที่เกษตรกรขายได้ สำหรับข้อเสนอแนะของ เกษตรกร สถานที่รับซื้อหัวมันสำปะหลังสด เกษตรกร เสนอ ว่า ควรสร้างโรงงานเอทานอลในจังหวัดอุบล เพิ่มอีก และ ควรเพิ่มจุดรับซื้อได้แก่ สหกรณ์การเกษตร กลุ่มเกษตรกร และสหกรณ์การเกษตรเพื่อการตลาดลูกค้า ธ.ก.ส.(สกด.) การ วัดเปอร์เซ็นต์แป้ง เกษตรกร เสนอว่าให้เกษตรกรมีส่วนร่วม วัดเปอร์เซ็นต์แป้ง ให้ราชการตรวจสอบ และ ควรมีเครื่องวัด เปอร์เซ็นต์แป้งกลาง การชั่งน้ำหนักและการหักสิ่งเจือปน เกษตรกร เสนอว่า ควรมีเครื่องชั่งกลางเกษตรกร เกษตรกรมี ส่วนร่วม และควรหักประมาณ 1 กิโลกรัมต่อ 100 กิโลกรัม การขนส่งมันสดจากไร่ ไปลานมัน เกษตรกร เสนอว่า ควรมี การจัดคิวในการเก็บเกี่ยวผลผลิตเพื่อไม่ให้ติดคิว ทั้งนี้อาจ เป็นเพราะว่า เกษตรกรยังคงขาดแคลนปัจจัย เช่น ปุ๋ย สาร ป้องกันกำจัดศัตรูพืช ป๋อบาดาล โซล่าเซลล์ เพื่อให้มีผลผลิต มันสำปะหลังส่งโรงงานอุตสาหกรรมให้เพียงพอต่อความ ต้องการ และมีผลผลิตที่ได้มาตรฐานและผลผลิตมีปริมาณ สม่่าเสมอส่งโรงงานได้ตลอดทั้งปี

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

6.1.1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีส่งเสริมและถ่ายทอดความรู้ในการผลิตมันสำปะหลัง ทั้งด้านการเตรียมดิน การปลูก การเตรียมท่อนพันธุ์ การกำจัดวัชพืช การใส่ปุ๋ย การป้องกันกำจัดโรค-แมลง การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง รวมทั้งให้ความรู้ด้านการตลาดให้แก่เกษตรกรเพื่อให้เกษตรกรผลิตมันสำปะหลังได้อย่างมีคุณภาพและจำหน่ายได้ราคาดี

6.1.2 เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องควรถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการผลิตและการตลาดมันสำปะหลัง รวมทั้งวิธีการเพิ่มมูลค่าผลผลิตมันสำปะหลัง ผ่านทางแอปพลิเคชัน Line Facebook และ Youtube

6.1.3 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมและสนับสนุนปัจจัยการผลิต ได้แก่ ท่อนพันธุ์ที่ดี การขุดเจาะบ่อนบาดาล และการติดตั้งแผงโซลาเซลล์ เพื่อให้เกษตรกรได้ลดต้นทุน การผลิต

6.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

6.2.1 ควรมีศึกษาการส่งเสริมการผลิตและการตลาดมันสำปะหลังของสมาชิก กลุ่มแปลงใหญ่มันสำปะหลังอำเภออื่น ๆ ในจังหวัดร้อยเอ็ด

6.2.2 ควรมีการศึกษาการลดต้นทุนการผลิตมันสำปะหลังของสมาชิกกลุ่มแปลงใหญ่มันสำปะหลัง

6.2.3 ควรมีการศึกษาการใช้เทคโนโลยี การเกษตรในการผลิตมันสำปะหลังของสมาชิกกลุ่มแปลงใหญ่มันสำปะหลัง

7. เอกสารอ้างอิง

- ชนิดา เกตุแก้วเกลี้ยง. (2557). ความต้องการการส่งเสริมการผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกร ในอำเภอเอราวัณ จังหวัดเลย. ในการจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ครั้งที่ 5(27 พฤษภาคม หน้า 1-12). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ศานิต สวัสดิ์กาญจน์. (2557). *พืชอุตสาหกรรม*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- โคภิชษฐ์ คำแก้ว. (2555). *การผลิตและการตลาด มันสำปะหลังของเกษตรกรในจังหวัดอุบลราชธานี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญา). เกษตรศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. นนทบุรี.
- สำนักงานเศรษฐกิจ การเกษตร. (2561). *ข้อมูลเศรษฐกิจการเกษตร*. ค้นเมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2563, จาก <https://www.oae.go.th>
- สำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร. (2562). *คู่มือโครงการส่งเสริมการเกษตร ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2562 โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันสำปะหลัง*. ค้นเมื่อวันที่ กรกฎาคม 2563 2, จาก <https://ssnet.doae.go.th>